

geen uitvlucht genomen zou worden door te denken, dat de apostel sprak over gelovige heidenen of ook gelovige Joden.

b. De vraag, vs. 1: Heeft God Zijn volk verstoten?

Zij heeft haar oorsprong uit het gezegde in het vorige hoofdstuk, waarin de apostel, als hij bevestigd heeft dat het geloof uit het gehoor is, verklaart, vs. 18, dat beiden, Joden en heidenen, het Evangelie gehoord hebben en dat de heidenen dat hebben aangenomen, vs. 19, 20, maar dat de Joden de Messias hebben verstoten en verworpen en geworden zijn een ongehoorzaam en tegensprekend volk. De apostel bevestigt dat uit de voorzeggingen in *Dan. 12:11* en *Jes. 65:2*.

Hieruit rijst nu de bedenking: omdat God met Abraham en zijn zaad een eeuwig verbond heeft opgericht, dat Hij hun God en zij Zijn volk zouden zijn, en het zaad van Abraham de Messias heeft verworpen, en God Zijn Geest en genade van hen heeft weggenomen, en hen heeft verlaten, of God dan Zijn verbond met die natie heeft verbroken, of het geheel, uiteindelijk en totaal heeft verstoten?

c. Het antwoord op de vraag

Het tweede deel van het hoofdstuk (Romeinen 11) is de beantwoording van de vraag, wat op tweeërlei wijze geschiedt: eerst kort, daarna door verschillende bewijsredenen. Het korte antwoord bestaat uit een ontkenning; het is een vaststelling van het tegenovergestelde. De ontkenning gebeurt niet zomaar, maar met heftigheid, met indignatie of verontwaardiging: *Dat zij verre!* Het wil zeggen: het moet niet in de gedachten komen, het is zonde om dit in twijfel te trekken, want het is twijfelen aan de getrouwheid en waarheid van God. Zou God Zijn volk verstoten? Zou God een eeuwig verbond, met Abraham en zijn zaad opgericht, verbreken? Zou God ontrouw zijn?

Zou God Zijn woorden geen stand doen houden en Zijn beloften niet vervullen? Dat is onmogelijk. De vaststelling geschiedt met herhalingen van de woorden van de vraag, en gevolgd door een heimelijke overtuiging: *God heeft Zijn volk niet verstoten, hetwelk Hij tevoren gekend heeft.* God zal het niet doen, God wil het niet doen en het is onmogelijk dat Hij het doet, want Hij is de getrouwe God; het is Zijn volk, het is Zijn eigendom uit alle geslachten der aarde. Hij heeft het tevoren gekend door de voorkennis Gods, toen Hij een voorbeschikking en voorbestemming maakte en dat maakt een zaak onwrikbaar. God heeft het zaad van Abraham tot Zijn volk gekend, verordineerd en in een eeuwig verbond met Zich opgenomen. Daarom is het onmogelijk, dat God Zijn volk verstoten zou.

Het is Zijn volk en het zal Zijn volk blijven. Hij heeft het daarvoor gekend en zal het daarvoor kennen.

d. Bewijzen

Hierbij voegt de apostel verschillende bewijzen, daartoe strekkend, dat God Zijn volk noch geheel noch uiteindelijk verstoten zal.

*** Zijn eigen voorbeeld**

Dat God Zijn volk niet geheel verstoten heeft, bewijst de apostel met zijn eigen voorbeeld: *Ik ben ook een Israëliet, uit het zaad Abrahams, van de stam Benjamin.* Nu, ik ben niet verstoten, maar aangenomen, gelovig en een apostel; zo is dan heel Israël niet verstoten.

En niet alleen ben ik gelovig en behouden, maar ook een grote menigte Israëlieten met mij. Het is nu als in de dagen van Elia, die meende dat God heel Israël verlaten had en dat hij alleen was overgebleven. Maar God antwoordde hem, dat er nog zeventienduizend overgebleven waren. Zo zijn er nog vele duizenden Israëlieten, in het verbond getrouw, die de Heere

Jezus erkennen als de beloofde Messias en die in Hem geloven. Dat is dan een zeker bewijs, dat God Zijn volk niet verstoten heeft, maar dat er nog een overblijfsel is naar de verkiezing der genade.

** Een gelovig overblijfsel*

Nu gaat de apostel over tot een bewijs, dat God Zijn volk niet uiteindelijk, voor altijd, geheel en al verstoten zal. In vs. 7-10 maakt de apostel een onderscheid tussen het gelovig overblijfsel der Joodse natie en het gros van die natie, dat niet alleen ongelovig was, maar bovendien verhard is geworden tegen het Evangelie en toont daarvan de oorzaak en de voorzegging uit Jes. 29:10 en Ps. 69:23. Over het overblijfsel spreekt hij niet meer, maar hij handelt in het vervolg over de verharde natie. Dit blijkt bijna uit ieder vers. Hij spreekt in vs. 11 over *die gestruikeld hadden*; in vs. 12: *die gevallen waren*; in vs. 15 *die verworpen waren*; in vs. 17,18 over *natuurlijke takken, die afgebroken waren door ongelooft*; in vs. 25 over *het verharde deel der natie*; in vs. 28: *die vijanden waren geworden, aangaande het Evangelie*.

** Niet voor altijd verstoten*

Van die verharde natie verklaart hij, dat zij niet voor altijd verstoten zou blijven, maar dat God hen nog eens bekeren en tot Zich brengen zou; dat God in hun afgedwaalde staat toch het oog op hen had, om die natie op zichzelf te behouden, opdat hun bekering en alzo de onveranderlijkheid van Gods verbond met Abraham en zijn zaad nog duidelijker zou worden gezien.

Van het verharde Israël vraagt de apostel in vs. 11: *Hebben zij gestruikeld, opdat zij vallen zouden?* Dat is: opdat zij vervallen zouden blijven liggen? Hij antwoordt eerst kort en daarna breed en bewijst zijn antwoord met vier krachtig overtuigende bewijzen. Hij antwoordt: *dat zij verre*, met dezelfde ernst, verontwaardiging en verfoeiing, omdat God dan Zijn ver-

bond zou breken en in Zijn beloften niet getrouw blijven en dat de ontrouw van de mensen de getrouwheid van God te niet zou doen, wat onmogelijk is. Daarom antwoordt hij met verontwaardiging: *dat zij verre*, ganselijk niet; het zal niet gebeuren. Zij hebben niet gestruikeld opdat zij vallen, vervallen en blijven liggen zouden. Zij zullen weer opstaan, zij zullen weer bekeerd worden, *tot jaloersheid* worden verwekt, vs. 11. De gehele volheid der Joden zal weer inkomen, vs. 12. Zij zullen weer aangenomen worden, vs. 14. Zij zullen weer ingeënt worden, nadat zij afgebroken waren, vs. 24. Na hun verharding en het ingaan van de volheid der heidenen zal *geheel Israël zalig* worden door de Verlosser, die uit Sion zal komen en de goddeloosheid zal afwenden van Jakob, vs. 16. Zij zullen weer *barmhartigheid verkrijgen*, vs. 31, 32.

** Leven uit de doden*

Na vastgesteld te hebben dat het verharde Israël nog weer tot bekering zou komen, breidt hij het verder uit door te wijzen op de uitnemendheid en nuttigheid hiervan. vs. 11-15. Als hun val de rijkdom der wereld is, hoeveel te meer hun volheid, want dat zal een uitnemende verandering zijn!

a. Hun val is de zaligheid, de rijkdom der heidenen, der wereld; niet een eigenlijke oorzaak, maar een gelegenheid: *Het was nodig, dat eerst tot u het Woord Gods gesproken zou worden; doch nademaal gij hetzelfde verstoot, en uzelf des eeuwigen levens niet waardig oordeelt, ziet, wij keren ons tot de heidenen (Hand. 13:46).*

b. Het bestendig geloof en het heilig leven van de heidenen zal het verharde Israël tot jaloersheid verwekken, hen doen ijveren om de Messias, die hun beloofd en uit hen was, te erkennen, in Hem te geloven en in Hem te leven. De apostel wist wel, dat het hun tijd nog niet was, daarom arbeidde hij, of hij nog eni-

7 'niet eene eygenlyke oorsaek, maer een occasie'

gen uit hen behouden mocht. Deze verplichting ligt ook op ons, ook al zou hun algemene bekering er nog niet zijn.

c. De algemene bekering van het nu verharde Israël zal veel meer zegen, licht, ijver en leven verwekken onder de heidenen dan hun val veroorzaakt heeft, *vs. 12: Hoeveel te meer hun volheid; vs. 15: Wat zal de aanneming wezen, anders dan het leven uit de doden?* Als God die verharde natie vervullen zal met Geest en genade in het erkennen en aannemen van de Messias, David, hun koning, dan zal zich in hen een wonderbare liefde, blijdschap en heiligheid in het geloof vertonen. Het zal een uitnemender tijd zijn dan in de dagen van de apostelen. De kerk uit de heidenen zal zo verwakkerd en verlevendigd worden door de bekering van Israël, dat hun vorige staat er zo van verschillen zal als een dode van een levende verschilt. De onbekeerden zullen met grote hopen bekeerd worden en de bekeerden zullen een wonderbare vermeerdering in de trap van genade deelachtig worden. O! wat zal dat een heerlijke tijd zijn! Wie zal dan leven?

e. Zekerheid van hun bekering

Nu toont de apostel de volstreckte zekerheid van hun bekering aan, door ze te vergelijken met twee zaken, *vs. 16: En indien de eerstelingen heilig zijn, zo is ook het deeg heilig; en indien de wortel is, zo zijn ook de takken heilig.* De ene gelijkenis is genomen van de ingestelde godsdienst, de andere van een natuurlijke zaak, bij allen bekend. Onder de *eerstelingen* moesten ook de eerstelingen van het deeg geëigend en geheiligd worden, *Num. 15:20, 21*. Israël werd genoemd de eersteling Gods, omdat God die natie uit de geslachten der mensen Zich geëigend had, *Jer. 2:3*. Zo ook de gelovigen, *Jak. 1:18*. Hier bedoelt de apostel met de 'eerstelingen' niet zo zeer de Joden die in de eerste tijd van de apostelen bekeerd werden, want die noemt hij *een overblijfsel*, *vs. 5*. En de gevolgtrekking schijnt niet krachtig, namelijk, omdat in het begin vele Joden bekeerd

zijn geworden, dat daarom dan later de gehele natie bekeerd zou worden; maar onder de eerstelingen verstaat de apostel bijzonder Abraham, Izak en Jakob, waarbij men de gelovigen in het Oude Testament kan voegen. Onder de wortel verstaat de apostel ook Abraham, Izak en Jakob, waaruit de gehele natie als takken gesproten is. Hij zegt: als het ene heilig is, dan is het andere heilig. Heilig betekent hier niet de inklevende heiligheid en deugdzaamheid, maar a. een afzondering van anderen; zo was Israël een afgezonderd volk tot de godsdienst, *Deut. 7:6*; b. een gave aan God⁸, een overgave of toe-eigening aan God, *Exod. 13:2*. Dit gebeurt door ingaan in het verbond, hetzij in waarheid, hetzij in schijn, *Exod. 19:6* en *2 Cor. 1:14*. Abraham moet men hier niet aanmerken als vader van zijn natuurlijke nakomelingen, zoals Ismaël en de kinderen van Ketura, maar als vader van het verbond, met hem en zijn zaad opgericht in Izak en Jakob.

Het deeg is een klomp; van die klomp werd iets afgenomen en God toegeëigend, waardoor de hele klomp voor hen geheiligd en gezegend was. De wortel geeft zulke takken uit, die van dezelfde aard zijn als de wortel; van wat voor natuur de wortel is, van zodanige natuur zijn ook de takken en de vruchten. Als nu, zegt de apostel, de eerstelingen en de wortel heilig, God toegeëigend, God eigen zijn, zo is ook het deeg, zo zijn ook de takken heilig. Indien Abraham, Izak en Jakob heilig zijn vanwege het verbond, zo is ook de hele natie heilig, God eigen; waaruit de apostel besluit, dat de natie niet voor altijd verstoffen zal noch kan blijven, maar zeker tot bekering zal komen en weer van God aangenomen worden; want als dit niet gebeurde en zij voor altijd verstoten bleven, zo zou het deeg door de eerstelingen en de takken door de wortel niet geheiligd worden; maar het wordt daardoor geheiligd; zo zal dan de natie weer bekeerd worden.

⁸ 'devoteringe'

f. Israël niet verachten

Dit past de apostel toe, vs. 17-24, tot waarschuwing van de bekeerde heidenen, in welke waarschuwing de apostel duidelijke uitdrukkingen geeft van de bekering van de Joden. Hij waarschuwt de heidenen niet te roemen tegen de afgebroken takken, trots en hoogmoedig te zijn met verachting van het verharde Israël, omdat de Joden natuurlijke takken waren van de olijfboom en zij, als wilde olijftakken in hun stammen, in het verbond met Abraham, Izak en Jakob opgericht, waren ingeënt. Zij zijn aan u geen dank verschuldigd, dat zij in het verbond met God gekomen zijn, maar zij zijn het middel, dat gij in hetzelfde verbond, met hen opgericht, zijt overgebracht. Gij draagt de wortel niet, maar de wortel u. En daarbij, gij hebt niet te roemen tegen hen, denkend dat God hen voor altijd verstoten zal. Nee, zij zullen als natuurlijke takken, weer in hun eigen olijfboom ingeënt worden. Dat komt meer met de natuur overeen; dat is gemakkelijker en dat geeft beter aard, dan dat gij, van nature wild, in hun stam zijt ingeënt.

g. Een verborgenheid

Dit bewijst de apostel uit de Schriften van het Oude Testament, vs. 25-27. Hij noemt de bekering van het verharde Israël een *verborgenheid*. Het was geen verborgenheid dat in de tijden van de apostelen een grote menigte van Joden in de Messias geloofde; dat was bij allen kennelijk. Maar dat dit verstokte en boosaardige Israël tegen het Evangelie, dat Evangelie dat zij nu zo haatten, met geloof, liefde en blijdschap nog eens zouden omhelzen, dat scheen niet waarschijnlijk. En toch zou het gebeuren. Het zou niet een bekering van enige weinigen zijn, hier en daar één, maar het zou een gehele nationale bekering

9 'te knibbelen'

zijn: *alzo zal geheel Israël zalig worden*. Dat Israël, waarover de verharding gekomen was, dat Israël zou nog eens zo gelukkig worden, dat het zich nog tot de Messias zou bekeren. Niet dat ze allen in waarheid wedergeboren en de eeuwige zaligheid zouden deelachtig worden, maar dat zij allen erkennen en belijden zouden dat Jezus is de Christus, de beloofde Messias, de Zaligmaker.

En wanneer zou dat zijn? *De verharding is voor een deel over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn*. Zo lang zou ze duren en niet langer, als de oogst der heidenen, de bepaalde menigte, vóór de bekering der Joden, tot bekering zou gebracht zijn. Niet dat er nog een menigte zou overblijven, maar als het Evangelie zijn vrucht onder de heidenen zou gedaan hebben, dan zou het ook weer komen op de verharde Joodse natie. Die zou ook gelovig worden en dat zou een wonderbare verandering en herleving zijn. Dit noemt de apostel een *verborgenheid*. Niet omdat God het hem nu eerst openbaarde. Niet omdat het niet was voorzien in de profetische geschriften, maar omdat het niet opgemerkt en verstaan werd. Hij wil dat men het wist en dat men het aanzag en verwachtte als een zekere zaak, opdat men tegen hen niet trots zou worden, niet eigenwijs bij zichzelf, en de Joodse natie niet verachtte, maar met medelijden aanzag en hun bekering verwachtte. Het was van te voren al geprofeteerd en Paulus noemde enige spreken van de profeten, namelijk uit Jes. 59:20: *En er zal een Verlosser tot Sion komen, namelijk voor hen, die zich bekeren van de overtreding in Jakob, spreekt de HEERE*. Jer 31:33,34: *Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israël maken zal..., Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hunner zonden niet meer gedenken*.

Hier valt niets van af te doen⁹, noch te twisten, of die teksten niet op een andere tijd moeten toegepast worden. Dat is twisten met Paulus, die onmiddellijk en onfeilbaar door de Heilige Geest sprak en schreef. Hij zegt dat het ziet op die tijd, als de volheid der heidenen zou ingegaan zijn. Hij zegt dat de tek-

sten aanwijzen, dat het verharde Israël alsdan wederom tot bekering zou komen en daarmee is het twisten uit.

h. Een onveranderlijk verbond

Hierbij voegt de apostel ten laatste nog een bewijs, genomen van de onveranderlijkheid van het verbond, met Abraham en zijn zaad opgericht, vs. 28-32. De bondgenoten worden in vs. 28 beschreven in tweeërlei opzicht: eerst ten opzichte van het Evangelie; daartegen zijn zij vijanden, en meteen tegen al de heidenen, die het Evangelie aannemen. Maar zij zijn *beminden*, niet ten opzichte van hun tegenwoordige staat en in hun particuliere personen, maar ten opzichte van het verbond met hun voorvaderen, Abraham, Izak en Jakob; van de verkiezing, niet ten opzichte van de eeuwige verkiezing tot zaligheid, maar van hun verkiezing tot bondgenoten, Deut. 7:6: *U heeft de Heere, uw God, verkoren, dat gij Hem ten volke des eigendoms zoudt zijn. Ps. 135:4: De Heere heeft Zich Jakob verkoren, Israël tot Zijn eigendom.*

Dit verbond met hen, hoewel nu vijanden van het Evangelie, verklaart de apostel onverbrekelijk en onveranderlijk, vs. 29: *...want de genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk.* Dit is altijd, in alle gelegenheden, in alle personen en zaken waarheid. Zo ook ten opzichte van de roeping van Abraham en het verbond met hem en zijn nakomelingen Izak en Jakob, dat God uit vrije genade met hen opgericht had. Dat verbond kan en zal niet veranderd worden, omdat God onveranderlijk is. Daarom zal Israël, dat nu verhard is, niet voor altijd verstoten blijven, maar dat Israël zal nog weer barmhartigheid verkrijgen, vs. 30 - 32. Gelijk gij, die nu van nature heidenen zijt en voorheen God ongehoorzaam waart, barmhartigheid verkregen hebt bij gelegenheid van Israëls ongehoorzaamheid en verstoting en vervolging van het Evangelie; alzo zullen ook zij, hoewel nu ongehoorzaam, zoals te voren, barmhartigheid

verkrijgen, bij gelegenheid van de barmhartigheid, die gij van God verkregen hebt. Als de heidenen in grote menigte tot het Evangelie zullen vloeien en met veel Geest, genade en heiligheid zullen vervuld zijn, zo zal het verharde Israël jaloers worden, dat de heidenen God dienen en van God bemind worden. Israël is immers het volk van God uit kracht van het verbond. Als ze tot ijver zullen verwekt worden door de barmhartigheid en de genade van God over de heidenen, zullen zij zich tot de Heere bekeren. En nadat God die hele natie onder de ongehoorzaamheid lange tijd besloten zal hebben door hen over te geven aan en te laten in hun verstoktheid en boosheid, zo zal Hij ze allen barmhartig zijn en in genade wederom aannemen.

i. Het slot van het hoofdstuk

Het derde deel van het hoofdstuk is een besluit, vs. 33-36. Het is een erkentenis van de ondoorgrondelijke wijsheid van God in al Zijn handelingen en in het bijzonder met zijn volk, zowel ten aanzien van de oordelen en zegeningen, als ten aanzien van al de wegen, waardoor God Zijn kerk regeert en de uitverkorenen tot zaligheid brengt.

Neem nu dit alles bij elkaar en het aandachtig en waarheidlievend gemoed zal overtuigd worden, dat de apostel eerst vaststelt, dat God Zijn volk, het volk Israël, niet geheel heeft verstoten, omdat hij zelf, en met hem zovele duizenden in Christus, de Messias geloofden. Als hij daarna onderscheid gemaakt heeft tussen de bekeerde Joden in die tijd en de verharde Joden, verklaart, verzekert en bevestigt hij dat dit verharde Israël weer bekeerd, aangenomen, weer ingeënt en ontfermd zal worden, nadat het lang in de verharding geweest zal zijn, nadat de volheid der heidenen zal zijn ingegaan.

2. Het tweede bewijs, uit 2 Korinthe 3

Het tweede bewijs van de te verwachte bekering der Joden nemen we uit 2 Kor. 3. De bekering wordt uitdrukkelijk vastgesteld in vs. 16: *Doch zo wanneer het tot den Heere zal bekeerd zijn, zo wordt het deksel weggenomen*. Om de kracht van dit vers klaarder te verstaan, moet men letten op de samenhang. De duisternis, die sommigen hierin menen te zien, komt uit de misvatting van het deksel.

Zij verstaan onder het *deksel* de wet van de ceremoniën en onder het *einde* desgenen, dat te niet gedaan wordt, Christus. Hoe ver dat mis is, zal uit de verduidelijking van de samenhang blijken.

De apostel vertoont doorgaans dat de rechtvaardigmaking van de arme zondaar niet kan verkregen worden door de wet, noch morele, noch ceremoniële, op zichzelf, in haar daden, zonder vereniging met het tegenbeeld Christus, de ziel van de ceremoniën.

De Joden stelden dat de ceremoniële wetten van eenzelfde natuur waren als de morele en zij zochten hun rechtvaardigmaking in het volbrengen van die wetten. Daarom spreekt de apostel in dit hoofdstuk over een bediening des doods en der verdoemenis en over een bediening der rechtvaardigheid.

In dit hoofdstuk wordt het Oude Testament en de bediening daarvan, naar de instelling van God, niet gesteld tegenover het Nieuwe Testament en de bediening daarvan. De hele inhoud van dit hoofdstuk is daartegen, zoals blijken zal. De zaken, die tegenover elkaar gesteld worden, spreken het tegen. Wie zal durven zeggen, dat het Oude Testament en de bediening van de ceremoniën of de ceremoniële godsdienst, zoals God die heeft ingesteld, een bediening des doods, een bediening der verdoemenis was? Kan de heilige en goede God zo'n bediening opdragen aan de mens? Verre zij dat van de

Almachtige! Als de ceremoniële dienst geschiedde naar de instelling van God, dat is: door het geloof het voorbeeld brengen tot het tegenbeeld en het tegenbeeld Christus verenigen met de voorbeelden, dan dienden ze de Heere geestelijk, en de bediening was hun ten leven. Integendeel, als men in het Nieuwe Testament in de uitwendigheden blijft hangen en niet doordringt met een waarachtig geloof tot Christus, zo is de bediening van het Nieuwe Testament voor zulken een bediening ten dode en tot verdoemenis, een reuk des doods ten dode, 2 Kor. 2:16. De oude bediening kon wel geestelijk verlicht worden en de nieuwe bediening wel lichamelijk¹⁰; zodat hier geen tegenstelling is tussen het Oude Testament en het Nieuwe Testament, maar tussen de letter en de Geest. De bediening des Geestes wordt verheven boven de bediening der letter.

De uitnemendheid van de bediening des Geestes boven die van de letter geschiedt in drieërlei opzicht: a. Ten opzichte van het gevolg, vs. 6, 7, 9. b. Ten opzichte van de heerlijkheid, vs. 7-11. c. Ten opzichte van de manier, vs. 12-18.

a. De gevolgen van letter en Geest

Het gevolg van letter en Geest is: *de letter doodt, maar de Geest maakt levend*, vs. 6. Met het woord *letter* wordt het Oude Testament en de bediening daarvan niet bedoeld¹¹, want in het Oude Testament was ook de Heilige Geest en die bediening was ook geestelijk. Als het anders was, had niemand in het Oude Testament zalig kunnen worden en de Heere kunnen behagen, zelfs Abel niet, in wiens offeranden God een

¹⁰ of uitwendig en oppervlakkig

¹¹ Hier staat in het origineel tussen haken: (Dat het O.T. niet is een uiterlyk verbondt / en niet bestaat in de erfenisse van Canaän, is op syne plaats getoont), als verwijzing naar een ander hoofdstuk in de Redelijke Godsdienst.